

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

І КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ
«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

І КНИГА

Қостанай, 2023

УДК 37.02
ББК 74.00
И 63

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Куанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. I Кітап. – Қостанай: И 63 А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1081 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. I Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1081 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

9 786013 562445

УДК 37.02
ББК 74.00

© А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023
© Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023

номером правильного ответа, выбрав среди предложенных. Организация теста по принципу «напиши правильный ответ» предполагает хорошую начальную подготовку учащегося как пользователя персонального компьютера.

Компьютерные тесты ориентированы не столько на запоминание, сколько на понимание. Они содержат не только текстовый, но и графический материал, а также, где это возможно, видеофрагменты. Для получения успешного результата учащемуся необходимо анализировать все виды представленной информации.

Таким образом, использование компьютера на уроках биологии позволяет повысить заинтересованность учащихся, сделать свою работу и работу учащихся более активной, а изучение биологических объектов более наглядным.

Список литературы:

1. Педагогика XXI века: стандарты и практики: сб. науч. конф. / Межрегиональный центр инновационных технологий в образовании; подред. Н.В.Фединой. Киров, 2016 382 с.
2. Биология 7 класс. Разнообразие живых организмов. Сферы. Электронное приложение. М.: Издательство «Просвещение», 2007. <http://spheres.prosv.ru/biology/about/171/>
3. Норенков И.П., Зимин А.М. Информационные технологии в образовании. М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2004. 352 с.

ӘОЖ 811.5

ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ–КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛАР

*Жайлибаева Гүлшат Калиевна
қазақ тілі мен әдебиет пәні мұғалімі
Қостанай облысы әкімдігі білім
басқармасының «Рудный қаласы білім
бөлімінің № 3 жалпы білім беретін мектебі»
Рудный қаласы, Қазақстан
E-mail: gulshat-75@list.ru*

Аңдатпа

Мақалада білім беру жүйесінде қазіргі заман талабына сай адамдардың мәлімет алмасуына, қарым-қатынасына ақпараттық–коммуникациялық технологиялардың кеңінен қолданысқа еніп, жылдам дамып келе жатқан кезеңінде ақпараттық қоғамды қалыптастыру қажетті шартқа айналып отыр. Ақпараттық қоғамның негізгі талабы – білім алушыларға ақпараттық білім негіздерін беру, логикалық ойлау–құрылымдық ойлау қабілеттерін дамыту, ақпараттық технологияны пайдалану дағдыларын қалыптастыру және оқушы әлеуметінің ақпараттық сауатты болып өсуі мен ғасыр ағымына бейімделе білуге тәрбиелеу, яғни ақпараттық қоғамға бейімдеу туралы сөз етілген.

***Түйінді сөздер:** білім беру жүйесі, ақпараттық–коммуникациялық технологиялар, білім алушылар, инновация.*

Аннотация

В статье формирование информационного общества становится необходимым условием в период бурного развития информационных и коммуникационных технологий для обмена информацией и общения людей в соответствии с современными требованиями в системе образования. Основным требованием информационного общества является обеспечение обучающихся основами информационных знаний, развитие способностей логического мышления – структурного мышления, формирование навыков использования информационных технологий, воспитание информационно грамотного общества обучающихся и адаптации к современным условиям. века, то есть адаптироваться к информационному обществу.

***Ключевые слова:** образовательная система, информационно–коммуникационные технологии, обучающиеся, инновации.*

Abstract

In the article, the formation of an information society is becoming a necessary condition in the period of rapid development of information and communication technologies for the exchange of information and communication of people in accordance with modern requirements in the education system. The main requirement of the information society is to provide students with the basics of information knowledge, develop logical thinking–structural thinking abilities, form the skills of using information technology, and educate the student society to be information literate and adapt to the current of the century, i.e., adapt to the information society.

***Key words:** educational system, information and communication technologies, learners, innovation.*

Қазіргі таңда білім беру жүйесінің алдында тұрған негізгі міндеттердің бірі—жаңа ұрпақтың ашық ақпараттық қоғамға енуіне жағдай жасау, ақпараттық технологияларды кеңінен қолдануды қолдау, білім беру ұйымдарын компьютерлендіру және бірыңғай білім беру ақпараттық ортасын құру. Бұл мәселені шешу білім беру саласындағы инновацияларды әзірлеуді және енгізуді көздейді.

Әрбіріміздің санамызда ақпараттық—коммуникациялық технологиялар дегеніміз не деген сұрақ туындайды? «Білім берудегі АКТ» ұғымы «оқытудың жаңа ақпараттық технологиялары», «Инновациялық білім беру», «қазіргі ақпараттық оқыту технологиялары», «компьютерлік оқыту технологиялары» және т.б., тіркестермен тығыз байланысты. Ақпараттық—коммуникациялық технология электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті тақтаны қолдануға, интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді.

Білім беру саласына заманауи ақпараттық технологиялардың енуі педагогтерге оқытудың мазмұнын, әдістері мен ұйымдастырушылық нысандарын сапалы өзгертуге мүмкіндік берді. Білім берудегі бұл технологиялардың мақсаты ақпараттық қоғамдағы оқушылардың зияткерлік мүмкіндіктерін арттыру, сонымен қатар оқу процесін даралау, саралау, кері байланыспен бақылауды жүзеге асыру, өзін—өзі бақылау және нәтижесінде білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде оқыту сапасын арттыру болып табылады.

Инновациялық білім беру қызметі заманауи ақпараттық—коммуникациялық технологияларға (АКТ), олардың білім беру мақсатында қолданылуына немесе технологиялық инновацияларға негізделген. Білім берудегі инновацияларды басқарудың маңызды ерекшелігі мынада: бұл технологияларды қолдану педагогикалық әдістер мен әдістемелерде, оқытушылар мен оқушылардың жұмысын ұйымдастыруда, экономикалық механизмдерде, тіпті теория мен әдістемеді де түбегейлі өзгерістермен қатар жүреді. Бүгінгі таңда заманауи білім берудің технологиялық құралдарының арсеналы өте алуан түрлі және сонымен бірге ол өте жылдам кеңейіп келеді.

Оқыту үдерісіне белсенді түрде енгізілетін және оқыту мақсатында пайдалануы қарқынды дамып келе жатқан негізгі технологиялар ретінде мыналарды бөліп көрсетуге болады:

- электрондық пошта технологиясы,
- компьютерлік оқыту бағдарламалары,
- Web және басқа интернет—технологиялар.

Электрондық пошта технологиясы мұғалім мен оқушы арасындағы және оқушылардың өздері арасындағы білім берудегі өзара әрекеттесуді қолдау үшін барған сайын қолданылуда. Модераторлық және модерацияланбаған, ашық және жабық пошта конференциялары бар. Айта кету керек, көптеген білім беру пошта конференцияларында талқылауларды басқару және үйлестіру ұсынылады, яғни. олардың көпшілігі модератор болып табылады. Бұл технологияны оқу процесінде қолданудың тиімділігі көбінесе модератордың (оқу конференциясын жүргізетін маманның) біліктілігімен, оның оқу курсының мақсатына барынша қол жеткізу үшін талқылауды басқару қабілетімен анықталады [1, б. 50].

Компьютерлік оқыту бағдарламалары, оның ішінде гипермәтіндік, мультимедиялық, интеллектуалды және т.б. технологиялар да оқу үдерісіне белсенді түрде енгізілуде. Арнайы әзірленген құралдарды пайдалану компьютерлік оқыту бағдарламаларын құру процесін айтарлықтай жеңілдетеді. Олардың көмегімен компьютерлік технологиядан алыс пәндердің оқытушылары да оқу бағдарламаларын оңай жасай алады.

Енді оқыту курстарын әзірлеу және жеткізу үшін Web—технологияларды пайдалану жаңа үлгіні, жаңа оқыту парадигмасын жасауға әкеледі деп айтуға болады. Инновациялық оқыту курстары Web—беттер мен ақпараттық оқу ғарыш картасының метафорасы негізінде әзірленген. Бұл жағдайда метафораларды мультимедиялық қосымшалардағы осы мәселелерді шешу құралы ретінде қарастыруға болады.

Монитор экранында ақпаратты көрсету үшін метафораларды таңдау және пайдалану арқылы интерфейске бұрыннан белгілі объектілер мен құбылыстарды қосу арқылы күрделі және бейтаныс компьютерлік пішіндерді түсінуді жеңілдетуге болады.

Бұл жағдайда тыңдаушы навигациялық объектілердің мақсатын және олардың жүйедегі функцияларын тез таниды.

Инновацияда қолданылатын Web—технологиялардың негізгі түрлеріне оқыту технологияларына мыналар жатады:

- Web технологиясы негізінде инновациялық курстарды әзірлеу және жеткізу үшін біріктірілген оқу пакеттері (IEP),
- асинхронды компьютерлік конференциялар,
- синхронды оқу конференциялары,
- қашықтықтан бірлескен топтық жұмыс және т.б.

Қазіргі АКТ негізіндегі білім беру үдерісінде білім беру порталдары мен ресурстары ерекше орын алады.

Порталдар білім беруде интернетті тиімді пайдаланудың жолы бола алады. Оларды қолдану кезінде тиімді пайдалануды академиялық емес мазмұнды сүзгілеумен біріктіру, студенттер мен мұғалімдерге электрондық пошта және веб-хостинг қызметтерін ұсыну маңызды [2, б. 25].

Білім берудегі АКТ инновацияларын басқару кезінде білім беру ресурстары туралы сұрақ жиі туындайды. Интернеттің ең құнды мүмкіндіктерінің бірі – әлемдік мәдени мұраға оңай қол жеткізу мүмкіндігі, ал Интернетті көбінесе виртуалды кітапханамен салыстырады. Дегенмен, білім беру ресурстары тәсілін пайдалану міндетті емес. Барлық мұғалімдер мен оқушылар құжаттардың алуан түрімен айналысуға ынталы емес [2, б. 55].

Қазір білім берудегі АКТ инновацияларын басқаруда ең жақсы сілтемелер тәсілі деп аталатын білім беру ресурстарына осындай көзқарас барған сайын дамып, белсенді түрде қолданылуда. Порталдар көптеген құралдарға, ресурстарға және ақпаратқа қол жеткізуге арналған.

Білім берудегі АКТ инновацияларын басқаруда, оқу процесінде цифрлық ақпарат пен цифрлық құралдарды пайдалануда әртүрлі этика, иелену, түрлендіру, бақылау, мұрағаттау және т.б. Желілер ашық жүйелер болып табылады және олардан құнды білім беру және пайдасыз ақпаратты алуға болады. Желілерді пайдалану кезінде меншік құқығы, авторлық құқықтар бұзылуы мүмкін. Маңызды ақпаратты компьютерлік вирустар жоюы мүмкін. Ал білім берудегі АКТ инновациясын басқаруда бұл мәселелердің барлығы күрделі мәселелерге айналмас бұрын алдын ала қарастырылып, шешілуі керек.

Цифрлық құжаттармен жұмыс істеу жылдам технологиялық даму оларды осал ететінін ескеруді талап етеді, сонымен қатар олар жай ғана зақымдалуы мүмкін, сондықтан цифрлық ақпаратты мұрағаттаудың әртүрлі әдістерін қолдану қажет.

Цифрлық ақпарат пен АКТ негізіндегі білім беру орталары шығармашылық, құрылыс, зерттеу, қиял, ойлау және т.б. үшін жаңа мүмкіндіктерді қамтамасыз ету тұрғысынан үнемі қайта қаралуы керек.

Технологияға негізделген білім беру желілері порталдар арқылы өзара әрекеттесу мүмкіндігін қамтамасыз ететін коммуникация құралы ретінде көбірек әрекет етуде. Технологияға негізделген желілер білім беру ортасындағы жаңа құрылымды білдіреді. Ресейде RCI, TsNITs, Интернет орталықтары, университеттердің WWW-серверлері және т.б. сияқты білім беру ақпараттық инфрақұрылым объектілерінің ішінде RBNet, RELARN-IP, RUNNet біріктірілген көлік желісі ерекше көзге түседі [3, б. 75].

Кәсіптік білім беру саласындағы инновациялық қызметті басқару кезінде инновациялардың технологиялық орындылығы, технологиялық қысым мен оған білім беру сұранысы арасындағы теңгерімге ұмтылу қажет. Қазіргі уақытта технология қысымы басым болатын білім берудегі АКТ инновациялары технология қысымы мен білім беру сұранысы арасындағы үлкен тепе-теңдікке қарай ауысады. Дегенмен, технологиялық фактор көбінесе білім берудегі инновациялық қызметтің барысын анықтайды және оның маңыздылығын бағаламауға болмайды.

Бұрын барлық деңгейлерде білім берудегі АКТ инновациясын басқаруда жиі басым болған технологияға баса мән беру бірте-бірте азайып, білім берудегі инновацияларды басқарудың біртұтас тәсілімен алмастырылуда. Интернет секторындағы қаржылық дағдарыс екпіннің бұлай ауысуына себеп болған болуы мүмкін.

Инновациялық білім беру іс-әрекетіндегі АКТ жабдықтары факторына назардың салыстыр-малы түрде төмендеуінің тағы бір себебі «көп компьютерлер» міндетті түрде «ең жақсы білім беру нәтижесі» дегенді білдірмейтінін түсінік болды. Оның үстіне, «оқыту мен оқу тәжірибесінде АКТ-ны ең жақсы пайдалану» және «АКТ-не негізделген инновациялық білім беру технологияларын ең жақсы пайдалану» бойынша «ең жақсы» дегенді анықтау өте қиын екені дәлелденді.

Технологияларға қол жеткізуден басқа, инновациялық білім беру қызметінің сәтті немесе сәтсіздігін бірқатар түбегейлі әртүрлі факторлар анықтайтыны барған сайын анық бола бастады. Білім берудегі АКТ инновациясын тек технологияға қол жеткізу немесе қолдану нәтижесі ретінде қарау мүмкін емес.

Қорыта келе, білім беру процесінде АКТ-ны пайдалану кең әлеуметтік және білім беру контекстіне, білім беруде бар институционалдық нысандар мен ұйымдастырушылық мәдениетке байланысты. Ол инновациялық білім беру іс-әрекетіндегі әлеуметтік факторлар мен қарым-қатынастардың басымдылығын көрсетеді. Білім беру мекемесі – бұл АКТ-ның инновациялық процес-терінің барысына өзі әсер ететін және инновациялық қызметтің ықпалында болатын әлеуметтік ұйым.

Әдебиеттер тізімі:

1. Мұхамбетжанова С.Т., Мелдебекова М.Т. «Педагогтардың ақпараттық – коммуникациялық техноло-гияларды қолдану бойынша құзырлылықтарын қалыптастыру әдістемесі». Алматы: ЖШС «Дайыр Баспа», 2010 ж.
2. Ф.Б.Бөрібекова, Н.Ж.Жанатбекова «Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар» Алматы 2014
3. Құдайбергенова К.С. Инновациялық тәжірибе орталығы – педагогикалық технология көзі. Алматы, 2001 ж.